

מתווה הדרכה לפעילות (אישית)

ורשה היהודית

רציונל

פעילות זו מבוססת על תכני התערוכה "ורשה היהודית - סיפור על רוח האדם" שבמוזיאון בית לוחמי הגטאות. התערוכה מתארת את גורל יהודי ורשה באותה העת, תוך מתן ביטוי לחיים היהודיים שהתקיימו בין שתי מלחמות העולם.

הסדנא מנגישה למשתתפים את התכנים באמצעים מקוונים, חדשניים ואינטראקטיביים, המעודדת למידה חווייתית של התוכן ההיסטורי, וכמו 'מביאה לחיים' את סיפוריהם של בני נוער וצעירים יהודים בעיר ורשה שבין שתי מלחמות עולם. לאורך הפעילות המשתתפים נחשפים אל דילמות ואתגרים עמן התמודדו צעירים יהודים באותה העת. הפעילות מתמקדת בארבע דמויות, המייצגות מגוון רחב של צעירים יהודים בעלי אידיאולוגיות שונות, וכך להעמיק במורכבות החיים היהודיים בוורשה באותה העת. לאורך הפעילות, דרכיהן של דמויות יצטלבו זו בזו, על מנת להדגיש קונפליקטים ועמדות שונות, כך המשתתפים מתוודעים אל נקודות מבט מרובות ולחיים הדינמיים והתוססים, שהיו פעם ורשה היהודית.

מטרות

- הנגשת תכני תערוכת "ורשה היהודית - סיפור על רוח האדם", באמצעות פעילות אינטראקטיבית וחדשנית המעודדת למידה אקטיבית, שאלות ודילמות, ומקדמת שיח וביור לגבי הרלוונטיות של הנושא בימינו.
- העמקה בתכנים ההיסטוריים מנקודות מבט אישיות ומגוונות, החושפות את המשתתפים למגוון הזהויות שהרכיבו את העולם היהודי באותה העת, ולחיייהם התוססים של צעירים יהודים בעיר ורשה, שהתקיימו בין שתי מלחמות העולם.

מהלך הפעילות

- פעילות זו משלבת בין חוויה אישית של המשתתפים לעיבוד משותף במסגרת הכיתה/קבוצה. מומלץ לפעול על פי המתווה הבא:
- פתיחה והכרות עם הנושא של ורשה היהודית במסגרת כיתתית/קבוצתית.
 - חוויה אישית של המשתתפים - ניתן לקיים כמטלה, שיעורי בית וכו'.
 - עיבוד כיתתי/קבוצתי לגבי תובנות על העולם היהודי שהיה בטרם המלחמה.

הוראות לפעילות:

- במסך הראשי כותבים את השם הפרטי במקום המיועד לכך.
- מכאן עוברים אל סרט הפתיחה. לאחר שהסתיים יש לבחור באחת מארבע הדמויות של צעירים יהודים בוורשה בין שתי מלחמות עולם. לאחר מכן תתחיל הפעילות.
- מכאן ואילך המשתתפים יעברו את השלבים הבאים: שאלון עמדות, העמקה בדמות באמצעות ציטוטים ותצלומים, משימה אינטראקטיבית, העלאת פוסט, בחירה באחת מעמדות הדמויות + תוצאות וסרטון מסכם.

למורה

פתיחה

פעילות זו מהווה מעין הזמנה ל"מסע" אל חייהם של צעירים יהודים בוורשה בין שתי מלחמות, במהלכה ננסה להבין מי הם היו? אלו נושאים העסיקו אותם? על מה התווכחו?

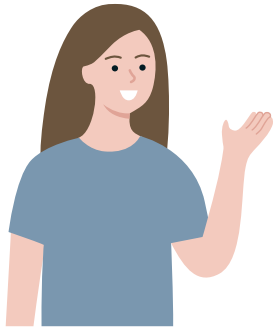
תחילה, תקיימו בירור קצר עם המשתתפים לגבי הייצוגים שיש להם בדמיון, של יהודים בני גילם בפולין בין שתי מלחמות עולם. בירור זה חשוב על מנת לברר עמדות וסטריאוטיפים הקיימים אצל המשתתפים לגבי דמותם של יהודים מלפני כמעט מאה שנים.

הנחיות

אתם מוזמנים לצאת ל"מסע" אל חייהם של צעירים יהודים בוורשה שבין שתי מלחמות. עיר שבה כל אדם שלישי שהיה מתהלך ברחובותיה היה יהודי... מי הם היו? אלו נושאים העסיקו אותם? על מה התווכחו?

תחילה, בואו נברר, מהם לדעתכם המרכיבים של זהות אישית (לדוגמה: עמדות, טעמים אישיים, דעות פוליטיות ועוד). נסו לדמיין כעת את מרכיבי הזהות של יהודים בני גילכם בפולין לפני השואה. מה ידוע לכם עליהם? האם כולם היו אותו הדבר? כיצד התלבשו? מה הייתה שפתם? במה האמינו? למה התנגדו? מה הייתה בשבילם יהדות וכיצד היא באה לידי ביטוי?

למורה

העבירו למשתתפים את הלינק לפעילות, אותה יקיימו באופן עצמאי לאחר מכן*. מכאן ואילך כל משתתף יפעל בהתאם להנחיות שיופיעו על גבי מסך הפעילות. הפעילות כוללת את השלבים הבאים: סרטון פתיחה, קבלת דמות, שאלון עמדות, העמקה בדמות באמצעות ציטוטים ותצלומים, משימה אינטראקטיבית, העלאת פוסט, עמדות דמויות + תוצאות וסרטון מסכם.

*במידה ולא ניתן לספק למשתתפים מחשב אישי עבור הפעילות, מומלץ לקיים אותה בבית, כמטלה או כשיעורי בית.

הנחיות

במהלך פעילות זו תתוודעו אל עולמם של צעירים יהודים מהעיר ורשה בין שתי מלחמות עולם. כל הדמויות אמיתיות ולכל אחת סיפור משלה, אמונות, דילמות ועוד. לאורך הפעילות תקבלו משימות שונות, בעזרתן תעמיקו את היכרותכם עם הדמות. עם הכניסה למסך פתיחה, תתבקשו לכתוב את שמכם. לאחר מכן תצפו בסרטון שיעביר רקע קצר לגבי יהודי העיר ורשה בין שתי מלחמות עולם, ולזרמים אליהם השתייכו הדמויות שלכם. את ההנחיות לפעילות תקבלו על גבי המסך, באמצעות אייקון ההנחיה המוצג באמצעות נורה בצד ימין.

את העיבוד לפעילות זו נקיים בשיעור/מפגש הבא.

עיבוד וסיכום

למורה

לאחר שהמשתתפים לקחו חלק בפעילות, חשוב לעבד איתם את החוויה שבה הכירו את עולמם של דמויותיהם: רז'ה שפיזר (אורתודוקסיה יהודית), מארק אדלמן (בונדיסט), ברכה מונדשיין (חניכת השומר הצעיר) ואברהם רוטברב (פולין כבית). מטרת העיבוד היא לברר אלו תובנות חדשות יש להם לגבי צעירים יהודים בטרם מלחמת העולם השנייה, אל מול עמדות וסטריאוטיפים שהיו להם בטרם פעילות זו.

במהלך המסע שאלו יצאתם עם דמויותיכם: רז'ה שפיזר (אורתודוקסיה יהודית), מארק אדלמן (בונדיסט), ברכה מונדשיין (חניכת השומר הצעיר) ואברהם רוטברב (פולין כבית), הכרתם במקצת את חייהם ואת עמדותיהם, בשאלות ודילמות שהעסיקו את הרחוב היהודי באותה העת. כל אחת מהדמויות בפעילות זו השתייכה לזרם אידיאולוגי ודעתני, שלעתים קרובות היו בקונפליקט עם הזרמים האחרים.

מה הצלחתם ללמוד לגבי הדמויות שלכם? מהי עמדתכם לגבי הזרם שהדמות שלכם מייצגת? מה ניתן להסיק מהם לגבי העולם היהודי שהיה? פעילות זו התחלקה למספר חלקים. בואו ניזכר בהם.

- שאלון עמדות - בחלק הראשון של הפעילות, עניתם על שאלון אישי, בהתאם לאמונות ולאידאולוגיות של הדמויות שלכם. מי היה רוצה לשתף לגבי מה עניתם, ביחס לכמה הזדהיתם או לא עם האמונות שלהם?
- ציטוטים - לאחר מכן צפיתם בתמונות וקראתם ציטוטים של הדמויות. ראיתם משהו שתפס את עיניכם? קראתם משהו שהיה נראה לכם מעניין?
- פעילות יצירה - בשלב הבא של הפעילות, לכל דמות הייתה משימה אחרת: יצירת שלט להפגנת אחד במאי אצל מארק הבונדיסט, מאמר שרז'ה כתבה לעיתון אגודת ישראל אצל האורתודוכסים, כתיבת מכתב להורים לגבי למה החלטתם לעלות לישראל, כמו במקרה של ברכה מהשומר הצעיר, ומכתב תשובה של אברהם לציונים, שמגנים את היהודים שראו בפולין את ביתם. שתפו במה שאתם יצרתם בחלק זה.

- העלאת פוסט - בחלק זה העליתם פוסט בשם הדמות שלכם וצפיתם בפוסטים של הדמויות האחרות. למה בחרתם בפוסט הזה שייצג את הדמות שלכם? מה חשבתם על הפוסטים של הדמויות האחרות?
- זמן לנקוט עמדה - בחלק זה קראתם את עמדותיהם של ארבעת הדמויות, ונתבקשתם לבחור איזו עמדה הייתה המשכנעת ביותר לדעתכם. באיזו עמדה אתם בחרתם? למה?
- עם סיום הפעילות, גיליתם מה עלה בגורלן של הדמויות שלכם. לאחר מכן צפיתם בסרטון הסיכום. מה הרגשתם לאחר מכן?

הנחיות

סיכום

שאלה: אלו תובנות חדשות עלו אצלכם במהלך פעילות זו?

כשליש מאוכלוסיית העיר ורשה הייתה יהודית. מי הם היו? כיצד הם חיו? במה הם האמינו? מטרת פעילות זו הייתה לחשוף אתכם אל חייהם של יהודי פולין בטרם המלחמה, על מנת שתכירו במקצת את חייהם, בימים האחרונים שלפני פרוץ המלחמה והשואה. שתזכרו אותם לא רק כקורבנות השואה, אלא כקהילה יהודית חיה, תוססת ובוועטת. אותם צעירים יהודים שליוויתם במהלך השעה האחרונה, מייצגות מגוון רחב של צעירים נוספים בעלי אידיאולוגיות ועמדות שונות, מלאי תקוות וחלומות, פחדים וחששות ואמונות - ממש כמוכם...

אבא קובנר, חבר תנועת השומר הצעיר, פרטיזן ומשורר, כתב שכאשר הוא חושב על כל מה שאבד לעם היהודי במהלך השואה, יש לו צער כפול על בני הדור של ישראלים צעירים, שבשעה שיתבגרו ויזדקנו, אפשר אפילו שלא ידעו על מה הם צריכים לבכות.

זיכרון השואה איננו מתבטא רק במספר הבלתי נתפס של הקורבנות, או בדרכים הנוראיות בהן נרצחו, אלא בחיים היהודיים העשירים שנתקיימו מאות בשנים בטרם השואה, ושאינם עוד.

הנחיות